

HET WARE TOEVAL

Toneelstuk in drie luiken voor jongeren

door

MAARTEN FOEKEN

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **HET WARE TOEVAL** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **MAARTEN FOEKEN** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **18** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

ALGEMENE INLEIDING OP HET STUK

DE VORM:

Het stuk is geschreven in de vorm van een drieluik met een centraal thema. Het is zeer wel mogelijk slechts één of twee van de "luiken" op te voeren. Dubbelrollen zijn daardoor ook goed mogelijk. De duur van het totale stuk is 1 uur en 45 minuten. (inclusief de liedjes) Het gehele stuk kan gespeeld worden met continu "open doek" in een zaal met een opstelling van de stoelen met een middenpad.

DE DOELGROEP:

Het stuk is uitdrukkelijk bedoeld voor leerlingen van 12 tot 20 jaar, die zich dagelijks bezighouden met de vraag, hoe het nu verder met ze moet!

DE MUZIEK:

Bij dit stuk hoor een cd. (compleet, geen orkestband)
Deze is rechtstreeks bij de auteur te bestellen.
Tel: 0488 - 452164

INLEIDING EERSTE LUIK

In Mexico bestaat nog steeds een bijgeloof, dat met de term: "nagualisme" wordt aangeduid. Daaronder verstaat men, dat een mens en een dier zo nauw met elkaar verbonden zijn, dat ze beide uitingen zijn van dezelfde geest. Het dier "ontmoet" het kind vlak na de geboorte om zijn andere lichaamsvorm te bekijken. Het is daarom heel goed mogelijk, dat mensen onder bepaalde omstandigheden de gestalte van een dier (moeten of kunnen) aannemen. Toverheksen kunnen er voor zorgen, dat een mens gedwongen wordt in zijn dierlijke gedaante te leven. Dieren zijn wel in staat mensen te helpen. Toch blijft noodzakelijk juist dieren te offeren om de goden geluk en voorspoed af te smeken. Hebben we zelf altijd wel verklaringen voor het feit, dat we niet zijn wat we lijken? In hoeverre zijn wij zelf bereid aan onze eigen goden te offeren of iets op te geven om het toeval te dwingen? Wat gebeurt er met ons als we de harmonie, waaraan de dingen ten grondslag liggen toch verstoren?

In dit luik spelen dieren een belangrijke rol, maar ook een dubbelrol. De mensen in dit luik hebben op zich niet bepaald heel bijzondere problemen, integendeel.

ROLLEN EN SAMENVATTING

Een Mexicaans indianengezin moet hard werken om aan de kost te komen. Elke misoogst is een straf van de goden. Die zijn om welke reden dan ook vertoornd. Misschien moet er wel een bloedoffer gebracht worden. De jongste zoon komt daarvoor in aanmerking. Maar wellicht kan hij eerst nog even ontdekken, welk monster elke nacht de oogst vernielt, want dat hebben de twee oudste broers niet kunnen ontdekken. Dat lukt hem inderdaad. Hij sluit tevens een verbond met de geheimzinnige kracht/geest. De twee oudste en luie broers worden daarop door de vader het huis uitgegooid. De jongste broer wil zijn broers smeken weer terug te komen en hun ongelijk aan hun vader te bekennen. Hij gaat ze achterna. Een aantal keren proberen ze hem te vermoorden, maar dat mislukt steeds. Uiteindelijk vindt de jongste broer zelfs een rijk meisje als echtgenote. Maar dan nog proberen de broers bij de vader van dit meisje hun jongste broer zwart te maken. Hij zou een boze tovenaer zijn. Alleen als hij er in zou slagen de groene vogel te vinden, zou hij kunnen bewijzen over bovennatuurlijke, maar goede krachten te beschikken. Zo niet, dan is zijn kwade inborst aangetoond. Ook hierin slaagt de jongste broer. De gevolgen voor de broers zijn alleen maar voor hun eigen rekening.

NR	ROL	NAAM	
1.	vader	Tezcat	
2.	moeder	Tepeu	
3.	zoon 1	Acab	
4.	zoon 2	Chipi	
5.	zoon 3	Oxlahun	
6.	rijke man	Piltec	
7.	rijke vrouw	Tiku	
8.	rijk meisje	Raxa	
9.	slang 1	Xibalba	
10.	slang 2	Hunbatz	
11.	slang 3	Hunah	
12.	slang 4	Alom	
13.	paard	Balam	LIED 2
14.	gordeldier 1	Mahu	
15.	gordeldier 2	Uemac	
16.	gordeldier 3	Voc	
17.	gordeldier 4	Iqui	

18.	heks	Canoa	
19.	vogel 1	Luna	LIED 3
20.	vogel 2	Luisa	LIED 3
21.	vogel 3	Dedo	LIED 3
22.	vogel 4	Tequel	LIED 3
23.	vogel 5	Tectapan	LIED 3
24.	groene vogel	Camé/Balam	LIED 4
25.	bediende	Laca	

HET EERSTE VERHAAL

Zaal geheel in het donker zetten.
Muziek start met de intro van het openingslied.

LIED 1. HET GRENZENLOZE MOTIEF (M. FOEKEN)

Heel langzaam komen van drie kanten uit het decor drie figuren op. Heel langzaam in matig licht zetten (drie spots, op elke figuur dus eentje). Dan ook weer heel langzaam overgaan in geheel donker.

DECOR:

1. bij eenvoudige mensen "thuis" (links)
2. in het 'veld' (midden)(slangen, gordeldieren, heks, reeën)
3. bij rijke mensen thuis (rechts)(meisje, gouden appel)
4. in het 'veld' (midden)(op zoek naar groene vogel)
5. bij rijke mensen "thuis" (rechts)

Na het openingslied wordt het huisje/bouwval links verlicht tot vol licht. Zichtbaar wordt het gezin: vader, moeder, drie zonen. Men zit in een gedrukte stemming bijeen.

Tezcat (*beetje droevig*): Zo schiet het niet op, jongens. Als het echt zo doorgaat hebben we binnenkort niets meer te eten. Er moet nu direct iets gebeuren.

Tepeu (*wat ineengedoken, voor zich uit starend*): Acab, jullie hebben toch wel je best gedaan? Zo moeilijk kan het toch niet zijn, als je goed oplet. En je hebt Chipi toch ook nog bij je?

Chipi (*op hoge toon*): Nou moet je eens goed luisteren. Wij kunnen er niets aan doen, dat elke nacht steeds een ander stuk van het hele veld met mais zo maar wordt vernietigd en opgegeten! Zonder dat we weten hoe het gebeurt, gebeurt het gewoon.

Tepeu: Maar dan zie je dat toch?

Acab: Je ziet helemaal geen donder in het donker.

Tezcat: Maar zitten jullie dan gewoon niet te slapen. Hoe houden jullie elkaar dan eigenlijk wakker?

Chipi (*stemverheffing*): Ja, nu nog mooier! Nu zit je ook te beweren, dat we gewoon daar midden in de nacht midden op het veld liggen te pitten!

Tezcat (*aarzelend*): Maar toch, ik bedoel... ik begrijp...

Acab (*beetje sloom*): Zou het niet kunnen zijn, dat de goden ons gewoon niet gunstig gezind zijn? Ik bedoel, misschien hebben we de laatste tijd te weinig rekening met ze gehouden...

Tepeu (*verschrikt*): De goden!! Nou zeg, daar moet je niet al te makkelijk over praten zeg... (*zwakt af*) want... nou... zeg...

Oxlahun: Zou dat kunnen? Dat de goden boos op ons zijn?

Acab: Ja zeg, klein duimpje, hou jij je er nu eens even buiten, want jij hebt toch nergens verstand van.

Chipi: Ik zie jou al 's nachts op het veld jezelf wakker houden om te zien wie of wat onze oogst aan het vernielen is!

Tezcat: Hoe bedoel je, wakker blijven? Dat was toch geen probleem?

Acab: Ach, Chipi kletst ook maar wat...

Oxlahun: Ik ben heus niet bang, hoor! Ik durf best te gaan kijken, wie of wat...

Chipi (*schamper*): En wat dan nog? Stel je voor, dat je ontdekt, dat het een monster is, wat ga je dan doen?

Tepeu: Nee!!... Oxlahun!... Ik wil niet dat je gaat! Stel je voor, dat het een monster is!

Acab: De vernielingen zijn er anders groot genoeg voor. Misschien moeten we het monster wel tevreden stellen!! (*allen zwijgen een ogenblik*)

Tepeu (*tamelijk scherp*): Acab! Wat bedoel je daar nu weer mee?

Tezcat: Ja, verklaar je nader, want zo begrijp ik er niet veel van en als ik het wel begrijp, dan is dat niet zo best!

Acab: Ik bedoel... (*aarzelt toch wel een beetje*) Stel je voor, dat we een offer moeten brengen... een echt offer...

Tepeu: Je bedoelt... een kalkoense hen?

Tezcat: Vertel! Wat bedoel je nu precies?

Chipi: Voor de draad ermee, man!

Acab: Nee, geen kalkoense hen! Ik bedoel... een van ons... een echt offer!!

Tepeu: Ben je helemaal gek geworden!!

Tezcat: Je bedoel, dat wij een van ons...

Chipi (*schreeuwt*): Nou zeg het dan!!

Acab (*bedachtzaam*): Als het nu zo eens is, dat we te veel aan de aarde onttrokken hebben, dan zullen we de aarde toch weer moeten voeden... een kalkoense hen is te weinig. Ik stel voor... Oxlahun!!

Tepeu: Nee!! Nee!! Niet mijn kind!! (*staat op en klemt haar jongste zoon tegen zich aan*) Dan... is... het misschien... wel eerder mijn beurt.

Tezcat (*raakt geheel in trance, staat dan langzaam op*): Ja, ik voel het. De goden zijn vertoornd! Het is tijd om te offeren!! (*allen zwijgen*)

bedrukt)

Oxlahun: Ik snap het niet... wat bedoel je nu precies met offeren. Ik ben toch geen kalkoense hen. Ik bedoel... ik hoef toch niet... (*ongerust*) jullie weten toch nog helemaal niets... en we kunnen toch...

Tezcat (*kijkt hem strak aan*): Ook als we niets weten, moeten we misschien toch iets doen. Je weet, dat... als we een hen offeren... dat Moeder Natuur weer tevreden wordt gesteld en dan zal de volgende oogst weer goed zijn, maar nu lijkt een hen niet genoeg te zijn...

Oxlahun: Ja maar...

Tepeu: Tezcat...!! Hoe kun je nu zo zeker zijn!!

Tezcat: Dat ben ik niet, maar ik moet iets doen. Het idee van Acab is tenslotte heus zo gek niet...

Acab: Precies!! Willen we de toekomst voor ons allen veilig stellen, dan zal een van ons zich moeten opofferen. Wij hebben al genoeg gedaan al die nachten. Nu is Oxlahun gewoon aan de beurt.

Chipi: Ja, nu ik er zo eens over nadenk, vind ik dat ook inderdaad de beste oplossing.

Oxlahun: Ja, ho... maar ik niet. Ik heb nog helemaal geen kansen gehad!

Tepeu: Welke kansen?

Oxlahun: Nou, om zelf er achter te komen, wat of wie onze oogst vernielt midden in de nacht.

Tepeu: Nu, Tezcat, wat zeg je daarvan... Dat is toch zo...

misschien... ik bedoel... hij zou toch nog wel een kans kunnen krijgen... o... ik ben zo bang!

Tezcat (*in gedachten, ontwaakt dan langzaam*): Misschien... nog een keer proberen... een nacht... de laatste...

Oxlahun: O, vader, alsjeblieft!! Laat mij het nog een keer proberen. Misschien kom ik er wel achter en dan hoef ik niet geofferd te worden!!

Chipi: Ach, klein duimpje, je hebt echt geen schijn van kans!

Acab: Nou ja... wacht even, het is mijn idee... misschien moeten we hem een kans geven of anders wordt hij zo wel door het monster zelf opgevreten!

Tepeu (*handenwringend*): Ik zie er helemaal niets in!!

Oxlahun: Moeder! Ik wil het graag proberen. Vertrouw er nu maar op, dat alles weer goed komt.

Tepeu: Vertrouwen? Vertrouwen! En waar zou ik dat geloof nu zo snel vandaan moeten halen? Ik geloof helemaal niets, behalve dat ik voel, dat er iets verschrikkelijks gaat gebeuren!

Tezcat: Nou, nou, rustig maar. Er is nog helemaal niets gebeurd! Laat

hij het maar proberen. Dan kunnen we altijd nog zien, maar ik denk wel...

Chipi: Nou, waar hebben we het nu nog over? Ik wil zo langzaam ook wel eens een goeie nachtrust en Oxlahun, die zoekt het nu maar eens mooi uit.

Acab: Ja, laten we maar eens naar bed gaan. Oxlahun, jongen, ik zou zo zeggen, doe je best en laat deze familie maar eens zien waar je toe in staat bent, want voor mij heb je vaak alleen maar praatjes en verder stelt het nog niet veel voor.

Oxlahun: Ja, ja.... gaan jullie nu maar. Ik red me wel... Ik zal bewijzen, dat ik de oplossing voor ons probleem kan vinden. *(allen staan op en gaan een en voor een weg. Tepeu omhelst hem nog even en gaat dan met de anderen mee. Oxlahun blijft alleen op het toneel achter. Het licht wordt langzaam een stuk minder. Oxlahun meer tegen de zaal)* Ja... nu zijn ze weg... nu moet ik iets gaan doen... maar wat eigenlijk... ik vind het eigenlijk toch wel een beetje link... stel je voor, dat er toch een of ander monster... bah... ik moet er niet aan denken... ik zal mijn kapmes maar meenemen. *(steekt groot kapmes bij zich)*

GELUID 1 = beetje enge klanken, die de opkomst van het paard moeten begeleiden. IJle vioolklanken of iets van een cd met waanzinnige geluiden of andere ideeën (!)

Aan de andere kant van het toneel komt het paard *(alleen suggestie in de kleding, niet overdrijven, heel beperkt masker, wel met paardenstaart)* tevoorschijn, heel rustig lopend. Wat zoekend, om zich heen kijkend. Oxlahun heeft hem/haar nog niet gezien. Het paard loopt naar het midden. *(In feite de dierlijke afsplitsing van dezelfde geest als waar Oxlahun over beschikt)*

Balam *(langzaam en indringend tegen de zaal pratend)*: Het zit er op... ik voel, dat ik hem nader... het contact moet gelegd worden... alleen dan bestaan we allebei...!! *(Oxlahun draait zich om en ziet het paard)*

Oxlahun *(gilt een beetje van angst)*: Aha... daar ben je dan, de grote vernielers... weet je wel, wat ik met je ga doen! Ik ga... ik ga... je kop er af slaan. *(rent op het paard af, maar dat heft bezwerend de hand op)*

Balam *(zegt zeer gebiedend)*: Wacht! *(Oxlahun stopt, met opgeheven kapmes, maar laat het langzaam zakken)*

Oxlahun: Waarom zou ik...!!

Balam: Luister!! *(pakt de microfoon)*

LIED 2. IK BEN JOUW SPIEGEL (K.v. WICHEN)

(Nadat deze is uitgezongen)

Oxlahun: Ja, ja, ik begrijp het... ik zal je heus niet doodmaken... maar waarom moest je nu zo hoognodig ons voedsel vernielen? Bovendien... ik moet mijn familie bewijzen, dat ik het monster of zoiets wel verslagen hebt, want anders... *(beetje zielig)* gaan ze me aan de goden offeren, want die zullen het dan wel doen om ons te straffen. Alleen weet ik niet waarvoor dat dan is.

Balam: Luister, ik zal je helpen. Je laat mij leven en daarmee ook jezelf. Hier, neem dit... *(geeft een aan de zijkant van de kleding geknopte paardenstaart)* en laat het aan je familie zien. Ook zal ik de oogst niet meer vernielen, zodat ze zeker weten, dat je geslaagd bent in je opdracht. Alleen is het de vraag, wat ze nu willen geloven...! Je zult er wel snel achter komen, wat mijn bedoeling is geweest met de vernielingen!! Je hebt al gemerkt, dat het heel wat discussie in je gezin heeft opgeleverd. Daar zal het zeker niet bij blijven. Maar... je kunt mij altijd vragen je te helpen, kijk... hier heb ik een gouden stokje!! Als je er drie maal een cirkel mee in de lucht beschrijft en mijn naam drie keer roept, zal ik zorgen, dat je in noodgevallen altijd hulp krijgt. *(overhandigt het gouden stokje en verlaat snel het toneel)*

Oxlahun *(kijkt eerst nog naar het stokje, maar dan)*: Wacht!! Wacht, maar ik weet je naam niet eens...

Balam *(al bijna weg)*: Noem mij maar Balam!! *(is dan helemaal weg)*

Oxlahun *(staat dan met staart en stokje in zijn hand een beetje te kijken)*: Nou, dat is me ook wat moois. Het stokje... dat zal ik in elk geval maar eens goed opbergen. *(loopt dan weer terug "naar huis", waar het meteen weer helder licht wordt. Het gezin is inmiddels ook weer aanwezig. Ze reageren ook meteen, als Oxlahun komt aanlopen)*

Acab: Kijk eens, daar hebben Oxlahun! Je hebt het zo te zien overleefd, maar heb je ook wat uitgespookt of ergens lekker in het veld liggen pitten?

Tepeu *(uitroep)*: O, gelukkig, daar ben je weer... he, dat is een opluchting zeg! Maar... wat heb je daar in je hand?

Chipi: Dat lijkt wel... een bos haar of zo... een paardenstaart?

Oxlahun *(houdt de staart omhoog)*: Inderdaad ja, het monster was een heel groot paard. Het wilde net beginnen de planten kapot te trappen, toen ik het dier zag. Ik rende het achterna en kon nog net

de staart eraf hakken.

Tezcat (*beetje ongelovig*): Achterna rennen en de staart afhakken? Jij? Alleen tegen zo'n groot paard?

Acab: En moeten wij dat geloven?

Oxlahun: Kijk maar naar het veld! Als je goed kijkt, is er sinds gisteren niets meer vernield! (*de hele familie draait zich naar de zaal. Hand voor ogen en turen naar "het veld"*)

Tezcat (*langzaam*): Ja, wis en waarachtig, hij heeft gelijk. Nou, dat was dus kennelijk een heel eenvoudig klusje en die twee grote flinke zoons van mij krijgen zoiets niet voor elkaar!! Nou, nou... kijk nu eens naar Oxlahun.

Chipi: Ach, dat noem ik nou gewoon toeval! Kunnen wij het helpen, dat we die knol niet gezien hebben?

Tezcat (*schreeuwt ineens een beetje*): Toeval? Toeval!! Jullie hebben gewoon helemaal niet zitten opletten. Een beetje zitten zuipen, dat hebben jullie natuurlijk gedaan en verder niets. Ik weet het goed gemaakt. Oxlahun blijft hier in huis en jullie donderen maar op. Jullie gaan je maar ergens anders lopen te vervelen. Vooruit!! Verdwij!! Laat ik jullie niet meer zien!! (*beetje schichtig en mopperend verlaten de broers het toneel*) Kom vrouw, we hebben nog wel wat meer te doen.

Tepeu: Maar... vind je het zelf niet een beetje hard om de jongens er zomaar uit te gooien? Ik bedoel... ze doen inderdaad niet erg hun best...

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto